

Uiterweg 139 te Aalsmeer

Een Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van een verkennend booronderzoek

I.S.J. Beckers

Colofon

ADC Rapport 4235

Uiterweg 139 te Aalsmeer

Een Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van een verkennend booronderzoek

Auteur: I.S.J. Beckers

In opdracht van: Studio Nowa, handelend namens de heer B. Heemskerk

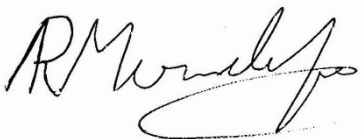
© ADC ArcheoProjecten, Amersfoort, 7 juni 2017

Foto's en tekeningen: ADC ArcheoProjecten, tenzij anders vermeld

Status onderzoek: concept (herzien)

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

ADC ArcheoProjecten aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Autorisatie:

R.M. van der Zee

ISSN 1875-1067

ADC ArcheoProjecten

Postbus 1513

3800 BM Amersfoort

Tel 033-299 81 81

Fax 033-299 81 80

Email info@archeologie.nl

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
1 Inleiding en administratieve gegevens	6
2 Bureauonderzoek	7
2.1 Doelstelling en vraagstelling	7
2.2 Methodiek	7
2.3 Resultaten	8
2.3.1 Afbakening plan- en onderzoeksgebied, beschrijving huidig gebruik en vaststellen van de consequenties van het mogelijk toekomstige gebruik	8
2.3.2 Beschrijving van de aardwetenschappelijke waarden	9
2.3.3 Beschrijving van bekende archeologische waarden	10
2.3.4 Beschrijving van de historische situatie, mogelijke verstoringen en bouwhistorische waarden	12
2.4 Gespecificeerde verwachting en conclusie	14
3 Inventariserend Veldonderzoek (IVO-O)	14
3.1 Plan van Aanpak	14
3.1.1 Inleiding	14
3.1.2 Uitvoeringsplan veldwerkzaamheden	15
3.1.3 Monsternameplan	16
3.2 Resultaten Inventariserend Veldonderzoek (IVO-O)	16
3.2.1 Lithologische beschrijving	16
3.2.2 Interpretatie	16
3.3 Conclusies	16
4 Aanbeveling	18
Literatuur	19
Geraadpleegde websites	19
Lijst van afbeeldingen en tabellen	20
Bijlage 1 Boorgegevens	28

Samenvatting

In opdracht van Studio Nowa, handelend namens de heer B. Heemskerk, heeft ADC ArcheoProjecten in november 2016 een bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek in de vorm van een verkennend booronderzoek uitgevoerd op de locatie Uiterweg 139 te Aalsmeer. Aanleiding is de sloop van de huidige bebouwing en de bouw van een woning en een schuur.

Op basis van het bureauonderzoek is een gespecificeerde verwachting opgesteld. Hieruit volgt dat de diepere ondergrond van het plangebied uit wad- en kwelderafzettingen (Laagpakket van Wormer binnen de Formatie van Naaldwijk) bestaat. In de top kunnen archeologische resten uit het Neolithicum aanwezig zijn. Gezien het tot op heden ontbreken van vondsten en/of sporen in deze afzettingen is het echter de vraag in hoeverre deze afzettingen geschikt waren voor bewoning. De wad- en kwelderafzettingen worden afgedekt door een veenpakket (Hollandveen Laagpakket binnen de Formatie van Nieuwkoop). Dit veen is gevormd in de periode Bronstijd tot en met de Vroege Middeleeuwen. Omdat tot op heden in het onderzoeksgebied geen resten uit deze periode bekend zijn, moet worden aangenomen dat het veen hoogstwaarschijnlijk geen geschikte ondergrond vormde voor bewoning.

In de Late Middeleeuwen werden de veengebieden rondom Aalsmeer ontgonnen. De Uiterweg vormde hierbij een tertiaire ontginningsas. Langs deze as ontstond in de 16^e eeuw het huidige bewoningslint waar het plangebied onderdeel van is. Op grond van deze ligging kunnen aan weerszijden van de Uiterweg bewoningsresten uit de Nieuwe tijd (16^e eeuws en later) verwacht worden. De resten zullen bestaan uit funderingsresten, fragmenten aardewerk en bouw materiaal. Waarschijnlijk is het gebied verstoord geraakt door recente grondwerkzaamheden ten behoeve van de aanleg van bebouwing, nutsvoorzieningen etc. In het huidige watervoerende deel van het plangebied zal het bovenste deel van het pakket niet meer aanwezig zijn. In dit deel van het plangebied worden geen archeologische bewoningsresten verwacht.

Teneinde deze verwachting te toetsen en waar nodig aan te vullen is in het plangebied een verkennend booronderzoek uitgevoerd. Hierbij is één boring tot 4 m –mv gezet en twee boringen tot 2 m –mv. Bij twee boringen is gestuit op een puinlaag, die waarschijnlijk als wegfundering is opgebracht,

Binnen de maximale boordiepte van 4 m –mv bestaat het diepste aangetroffen pakket uit mineraalarm rietveen (Hollandveen Laagpakket binnen de Formatie van Nieuwkoop). In boring 1, die op de locatie van de toekomstige woning is verricht, is de top van het veen veraard. In dit niveau, dat zich op 1,4 m –mv bevindt, is een randfragment geglazuurd roodbakkend aardewerk uit de Late Middeleeuwen of Nieuwe tijd gevonden. Hierbij wordt een datering in de Nieuwe tijd gezien de ligging in een 16^e eeuwse ontginningsas het meest waarschijnlijk geacht. In de boringen 3 en 4 is sprake van een verstoring van ten minste 2 m –mv en is de genoemde veraarde veenlaag niet meer aanwezig.

Samenvattend kan gesteld worden dat de top van het veen, dat als een potentieel archeologisch niveau voor de Nieuwe tijd en mogelijk de Late Middeleeuwen wordt beschouwd, door (sub)recente grondbewerking grotendeels verstoord is. Plaatselijk is dit niveau nog intact aanwezig en kan de aanwezigheid van archeologische resten niet worden uitgesloten. Daarom wordt geadviseerd om tijdens de grondwerkzaamheden ten behoeve van de aanleg van de kelder een archeologische begeleiding uit te voeren. De archeologische begeleiding dient hetzelfde doel als een inventariserend veldonderzoek door middel van het aanleggen van proefsleuven (AB/IVO-P). Dit betekent dat indien bij de civiele werkzaamheden toch vondsten of archeologische sporen worden aangetroffen, deze worden geregistreerd en, in zover de werkzaamheden dat toelaten, worden gedocumenteerd. De exacte invulling van de werkzaamheden dient te worden vastgelegd in een door de bevoegde overheid goed te keuren Programma van Eisen (PvE).

Wij wijzen u erop dat de bevoegde overheid op basis van dit rapport een selectiebesluit neemt. De mogelijkheid bestaat dat dit selectiebesluit afwijkt van het door ons opgestelde advies.

Tabel 1. Overzicht van de verschillende (pre)historische perioden.

Periode	Afkorting	Tijd in jaren
Nieuwe tijd	NT	1500 - heden
Middeleeuwen:	XME	450 – 1500 na Chr.
Late Middeleeuwen	LME	1050 - 1500 na Chr.
Vroege Middeleeuwen	VME	450 - 1050 na Chr.
Romeinse tijd:	ROM	12 voor Chr. – 450 na Chr.
Laat-Romeinse tijd	ROML	270 - 450 na Chr.
Midden-Romeinse tijd	ROMM	70 - 270 na Chr.
Vroeg-Romeinse tijd	ROMV	12 voor Chr. - 70 na Chr.
IJzertijd:	IJZ	800 – 12 voor Chr.
Late IJzertijd	IJZL	250 - 12 voor Chr.
Midden-IJzertijd	IJZM	500 - 250 voor Chr.
Vroege IJzertijd	IJZV	800 - 500 voor Chr.
Bronstijd:	BRONS	2000 - 800 voor Chr.
Late Bronstijd	BRONSL	1100 - 800 voor Chr.
Midden-Bronstijd	BRONSM	1800 - 1100 voor Chr.
Vroege Bronstijd	BRONSV	2000 - 1800 voor Chr.
Neolithicum (Jonge Steentijd):	NEO	5300 – 2000 voor Chr.
Laat-Neolithicum	NEOL	2850 - 2000 voor Chr.
Midden-Neolithicum	NEOM	4200 - 2850 voor Chr.
Vroeg-Neolithicum	NEOV	5300 - 4200 voor Chr.
Mesolithicum (Midden-Steentijd):	MESO	8800 – 4900 voor Chr.
Laat-Mesolithicum	MESOL	6450 - 4900 voor Chr.
Midden-Mesolithicum	MESOM	7100 - 6450 voor Chr.
Vroeg-Mesolithicum	MESOV	8800 - 7100 voor Chr.
Paleolithicum (Oude Steentijd):	PALEO	tot 8800 voor Chr.
Laat-Paleolithicum	PALEOL	35.000 - 8800 voor Chr.
Midden-Paleolithicum	PALEOM	300.000 – 35.000 voor Chr.
Vroeg-Paleolithicum	PALEOV	tot 300.000 voor Chr.

Bron: Archeologisch Basis Register 1992

1 Inleiding en administratieve gegevens

In opdracht van Studio Nowa, handelend namens de heer B. Heemskerk, heeft ADC ArcheoProjecten in november 2016 een bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek in de vorm van een verkennend booronderzoek uitgevoerd op de locatie Uiterweg 139 te Aalsmeer (afb. 1 en 2). Aanleiding is de sloop van de huidige bebouwing en de bouw van een woning en een schuur.

In het bestemmingsplan waar het plangebied toe behoort zijn nog geen specifieke dubbelbestemmingen voor archeologie aangewezen.¹ Daarom geldt de Beleidskaart van de gemeente Aalsmeer als vigerend archeologisch beleidsinstrument. Op de Beleidskaart van de gemeente Aalsmeer valt het plangebied in de zone 'Archeologisch waardevol gebied van de derde categorie'. In deze zone geldt dat bij bodemingrepen met een oppervlakte groter dan 50 m² en dieper dan 40 cm –mv archeologisch onderzoek noodzakelijk is.² Om in deze zone een omgevingsvergunning te kunnen verkrijgen, dient de initiatiefnemer een rapport te overleggen waarin naar oordeel van de bevoegde overheid de archeologische waarde van het plangebied voldoende is vastgesteld. In het kader van dit proces heeft het in dit rapport beschreven onderzoek plaatsgevonden.

In Nederland dient het vaststellen van de archeologische waarde van een plangebied te gebeuren op grond van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA versie 3.3).³ Gemeenten kunnen hierop aanvullende uitvoeringskaders vaststellen. De gemeente Aalsmeer heeft echter geen aanvullende uitvoeringskaders vastgesteld voor het uitvoeren van archeologisch vooronderzoek, noch zijn deze voor dit project afzonderlijk opgesteld.⁴ Dit onderzoek is dus gebaseerd op de algemene criteria die in de KNA staan geformuleerd.

De volgende administratieve gegevens zijn van toepassing:

Opdrachtgever:	Studio Nowa Dhr. J.W. Engel Mr. Jac. Takkade 3a 1432 CA Aalsmeer E-mail: jwe@now-a.com Tel.: 06 – 539 05 210 <u>Handelend namens:</u> Dhr. B. Heemskerk Oosteinderweg 129 1432 AH Aalsmeer
Fasen AMZ-cyclus:	Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van een verkennend booronderzoek
Aanleiding:	Sloop van de huidige bebouwing, bouw van een woning en een schuur
Locatie:	Uiterweg 139
Plaats:	Aalsmeer
Gemeente:	Aalsmeer
Provincie:	Noord-Holland
Kadastrale gegevens:	Kadastrale gemeente Aalsmeer, sectie H, percelen 1795 (gedeeltelijk), 3713, en 4216 (gedeeltelijk),
Kaartblad:	25 D (1:25.000)
Oppervlakte plangebied	Ca. 2000 m ²
Coördinaten:	110.564 / 475.201 110.616 / 475.125 110.626 / 475.131

¹ <http://www.ruimtelijkeplannen.nl>

² Cultureel Erfgoed Noord-Holland 2011.

³ SIKB 2010.

⁴ Telefonisch contact mevr. W. Pajmans (adviseur monumenten en archeologie van de gemeenten Aalsmeer en Amstelveen).

Bevoegde overheid met contactgegevens:	110.594 / 475.211 Gemeente Aalsmeer Mw. W. Paijmans Postbus 253 1430 AG Aalsmeer Tel.: 020-5404321 E-mail: w.paijmans@amstelveen.nl
Deskundige namens de bevoegde overheid met contactgegevens:	NMF Erfgoedadvies Mw. L.P. Verniers Westerplein 4a 1901 NA Castricum Tel.: 06 – 109 593 80 E-mail: info@nmferfgoedadvies.nl
ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer (CIS-code):	4024844100
ADC-projectcode:	4180891
Auteur:	I.S.J. Beckers
Projectmedewerker(s):	I.S.J. Beckers
Autorisatie:	R.M. van der Zee
Periode van uitvoering:	november en december 2016 en juni 2017
Beheer en plaats documentatie:	ADC ArcheoProjecten bv, Amersfoort
Beheer en plaats digitale documentatie (e-depot):	http://dx.doi.org/10.17026/dans-zds-t4hk

2 Bureauonderzoek

2.1 Doelstelling en vraagstelling

Het bureauonderzoek vormt de eerste stap in het vaststellen van de archeologische waarde van het gebied. Het doel van bureauonderzoek is het aan de hand van schriftelijke bronnen verwerven van informatie over bekende en/of verwachte archeologische waarden in het plangebied, om daarmee te komen tot een gespecificeerde, archeologische verwachting.

Voor het bureauonderzoek zijn de volgende onderzoeksvragen opgesteld:

- Zijn mogelijk archeologische waarden in het plangebied aanwezig, en zo ja, wat is de specifieke archeologische verwachting?
- Is het plangebied voldoende onderzocht en zo nee, welke vorm van nader archeologisch onderzoek kan worden geadviseerd?

2.2 Methodiek

Het onderzoek is uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 3.3 Landbodems, protocol 4002 Bureauonderzoek.

Het bureauonderzoek bestaat uit de volgende elf processtappen:

1. Afbakenen plan- en onderzoeksgebied en vaststellen consequenties van mogelijk toekomstig gebruik;
2. Aanmelden onderzoek bij Archis;
3. Vermelden (en toepassen) overheidsbeleid;
4. Beschrijven huidig gebruik;
5. Beschrijven historische situatie en mogelijke verstoringen;
6. Beschrijven mogelijke aanwezigheid bouwhistorische waarden in de ondergrond;
7. Beschrijven bekende archeologische en aardwetenschappelijke waarden;
8. Opstellen gespecificeerde verwachting;
9. Opstellen standaardrapport bureauonderzoek;
10. Afmelden onderzoek bij Archis: overdracht onderzoeksgegevens;
11. Aanleveren digitale gegevens bij e-Depot.

De processtappen 1 tot en met 7 leveren gegevens op basis waarvan processtap 8, de gespecificeerde verwachting wordt opgesteld. De gespecificeerde verwachting kan worden beschouwd als een belangrijke conclusie van het bureauonderzoek, omdat hierin wordt aangegeven of, en zo ja, welke archeologische waarden worden verwacht, indien relevant weergegeven op een kaart.

De resultaten van processtappen 1 tot en met 8 worden behandeld in de paragrafen 2.1 tot en met 2.5. Processtap 9 resulteert in het voorliggende rapport. De processtappen 10 en 11 hebben betrekking op het voor derden openbaar maken van de resultaten van het bureauonderzoek bij onder meer Archis en het e-Depot.

2.3 Resultaten

2.3.1 Afbakening plan- en onderzoeksgebied, beschrijving huidig gebruik en vaststellen van de consequenties van het mogelijk toekomstige gebruik

Het plangebied is gelegen aan de zuidzijde van de Uiterweg, ten westen van Aalsmeer. Het plangebied bestaat uit het perceel van de Uiterweg 139 en de Uiterweg 139a en een momenteel nog watervoerend deel van een jachthaven ten zuiden daarvan.

Het noordelijke gedeelte van het plangebied is momenteel verhard met asfalt. In het westen hiervan is een woning aanwezig. Ten zuiden van de asfaltverharding bevinden zich enkele schuren. Deze schuren zijn op palen boven het water gebouwd. Ter plaatse van het deel van het plangebied dat uit oppervlaktewater bestaat is een vlonder aanwezig die van het perceel van de Uiterweg 139 naar de jachthaven loopt.

In het kader van het onderzoek zijn gegevens met betrekking tot de aanwezigheid van ondergrondse kabels en leidingen opgevraagd bij het KLIC. Uit de hierop ontvangen gegevens blijkt dat in het westen van het plangebied een rioolbuis en een dataverbindingskabel aanwezig zijn. Mogelijk zijn rondom de woning en de twee schuren nog huisaansluitingen aanwezig.⁵

Van het plangebied zelf zijn onvoldoende archeologische en aardkundige gegevens beschikbaar om een uitspraak te kunnen doen over de archeologische verwachting. Daarom zijn tevens gegevens betrokken uit de directe omgeving, waarmee het onderzoeksgebied kan worden gedefinieerd als het gebied binnen de gemeente Aalsmeer en binnen een straal van circa 1 km rondom het plangebied. De begrenzing van deze zone is gebaseerd op het gegeven dat hierbinnen sprake is van voldoende informatie om een uitspraak te doen over de archeologische verwachting die representatief is voor het plangebied.

In het plangebied zal eerst de huidige bebouwing gesloopt worden. In het zuidelijk deel zal het aanwezige oppervlaktewater worden gedempt ten behoeve van de aanleg van een kade. In het oostelijk deel zal een nieuwe schuur gebouwd worden. In het noordelijk deel zal een woning met een vierkant grondplan en een oppervlakte van ca. 340 m² worden opgericht (afb. 3). De gehele woning zal onderkelderd worden. Hiertoe zal de bodem tot circa 2 m –mv ontgraven worden. De toerit van de kelder zal aan de westzijde gerealiseerd worden.⁶ De consequentie van de voorgenomen ingreep kan zijn dat eventuele aanwezige waardevolle archeologische resten in de ondergrond worden aangetast.

⁵ KLIC-meldingsnummer 16G471203.

⁶ informatie opdrachtgever, de heer J.W. Engel (Studio Nowa).

2.3.2 Beschrijving van de aardwetenschappelijke waarden

In het plangebied zijn de volgende (geologische) niveaus te verwachten⁷:

Geologisch niveau	Gemiddelde diepte top niveau (m t.o.v. NAP)	Omschrijving	Ouderdom / periode
Antropogeen	-0,35	Toemaakdek	Late Middeleeuwen / Nieuwe tijd
Hollandveen Laagpakket	-0,85	Veen	Bronstijd –Late Middeleeuwen
Laagpakket van Wormer	-4, 35	Wad-/kwelderafzetting	Mesolithicum / Neolithicum

Aan het maaiveld gelden de volgende aardwetenschappelijke gegevens:

Bron	Informatie
Geomorfologische Kaart van Nederland 1:50.000 ⁸	Ontgonnen veenvlakte met petgaten (kaartcode: 2M47)
Bodemkaart van Nederland 1:50.000 ⁹	Aardveengrond, kleilig, dunner dan of gelijk aan 50 cm, grondwatertrap II* (kaartcode: hEV II*)
Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) ¹⁰	Maaiveld varieert van ca. 0,5 m –NAP (zuidelijke deel plangebied) tot 0,2 m –NAP (noordelijke deel plangebied)

In de loop van het Holoceen, de relatief warme periode waar we nu in leven, was er sprake van een stijging van de zeewaterspiegel. Grote gedeelten van West-Nederland kwamen onder invloed van de zee te liggen. Het onderzoeksgebied maakte in deze periode deel uit van een grote vlakte waarin getijdenafzettingen werden afgezet. Deze getijdenafzettingen bestaan overwegend uit zand en (zandige) klei en worden tot het Laagpakket van Wormer binnen de Formatie van Naaldwijk gerekend. Het zand en de zandige klei werden grotendeels afgezet in en langs de getijdengeulen, verder weg van de getijdengeulen werd siltige klei afgezet.¹¹ Op basis van het model van het DINOluket wordt de top van de getijdenafzettingen op ca. 4 m –mv verwacht (ca. 4,35 m –NAP).¹²

Vanaf ca. 5.000 v. Chr. breidde de kustlijn van Nederland zich weer in westelijke richting uit en ontstond er een steeds meer gesloten kustlijn. Ten oosten van de kustlijn kon een relatief rustig lagunair milieu ontstaan. In dit milieu ontstonden uitstekende condities voor de vorming van veen. Deze veenlaag wordt gerekend tot het Hollandveen Laagpakket binnen de Formatie van Nieuwkoop.¹³ Vanaf ca. 4.400 v. Chr. is in het onderzoeksgebied een dik veenpakket gevormd. Waarschijnlijk is het veenmoeras tot de ontginning in de Late Middeleeuwen een ontoegankelijk gebied geweest en niet aantrekkelijk voor bewoning.¹⁴

In de Late Middeleeuwen werden de veengebieden in het westen van Nederland grotendeels ontgonnen om (in eerste instantie) het gebied in gebruik te nemen als landbouwgrond. Vanuit ontginningsassen zoals de Uiterweg werden percelen land uitgezet en sloten gegraven. Omstreeks 1.000 na Chr. was het gebied vanuit de zuidoosthoek van de Haarlemmermeer waarschijnlijk grotendeels ontgonnen.¹⁵ De ontginningsgeschiedenis wordt verder beschreven in paragraaf 2.3.4.

⁷ <http://www.dinoluket.nl/ondergrondmodellen>, de Mulder, *et al.* 2003; Vos, *et al.* 2011.

⁸ Pruissers, *et al.* 1993.

⁹ Vos & Markus 1992.

¹⁰ <http://www.ahn.nl/viewer>

¹¹ de Mulder, *et al.* 2003.

¹² <http://www.dinoluket.nl/ondergrondmodellen>

¹³ de Mulder, *et al.* 2003.

¹⁴ van der Zee 2016.

¹⁵ Ibid.

Op de Bodemkaart van Nederland 1:50.000 is het plangebied gelegen in een zone die gekarteerd is als aardveengronden.¹⁶ Dit zijn veengronden met een meer dan 50 cm dikke, goed veraarde bovengrond die bestaat uit een mengsel van slootbagger en stalmest. Een dergelijke bovengrond wordt ook wel toemaakdek genoemd. Toemaakdekken bestaan uit kleiig veen tot venige klei en zijn meestal wat zandig als gevolg van vermenging met duinzand. Ze zijn kort na de ontginning opgeworpen ter verbetering van de veengronden.¹⁷

2.3.3 Beschrijving van bekende archeologische waarden

In 2010 is voor het grondgebied van de gemeente Aalsmeer een archeologische verwachtingskaart vervaardigd (afb. 4). Hierop ligt het plangebied in een zone die is aangeduid als 'Archeologisch waardevol gebied van de derde categorie'. Deze omvat de oude bewoningslinten, waaronder het lint van de Uiterweg. Hiervoor geldt een hoge archeologische verwachting. In deze zones kunnen sporen van bewoning uit de periode vanaf de Late Middeleeuwen worden aangetroffen. Deze kunnen zich reeds binnen enkele decimeters onder de oppervlakte bevinden en kunnen bestaan uit huisplaatsen, ploegsporen, afvalkuilen, waterputten, slootvullingen, gebruiksvoorwerpen en gereedschappen.¹⁸ De verwachtingskaart van de gemeente Aalsmeer is recenter en meer gedetailleerd dan de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden. Deze kaart is tijdens het onderzoek wel geraadpleegd maar voegt geen informatie toe.

In het onderzoeksgebied zijn de volgende archeologische (indicatieve) waarden en ondergrondse bouwhistorische waarden vastgesteld (zie afbeelding 4):

AMK-terrein	Omschrijving	Datering ¹⁹	Opmerking
14.552	Dorpskern van Aalsmeer	LME-NT	

Onderzoeks melding	Soort onderzoek	Resultaat	Advies
2036712100	Bureauonderzoek	Het grootste deel van het terrein is verstoord, maar een aantal delen kunnen nog archeologische waarden uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd aanwezig zijn	Op enkele locaties vervolgonderzoek
2101611100	Booronderzoek	Er is een ophogingspakket aangetroffen met archeologische resten uit de Nieuwe tijd	Vervolgonderzoek
2105476100	Booronderzoek	De locatie is recent verstoord.	Het plangebied is vrijgegeven
2224554100	Booronderzoek	Er is een ophogingspakket aangetroffen met archeologische resten uit de Nieuwe tijd en de top van het veen is veraard	Vervolgonderzoek
2225072100	Booronderzoek	Op de locatie zijn indicatoren vanaf de 16 ^e eeuw n. Chr. aangetroffen	Vervolgonderzoek door middel van een proefsleuvenonderzoek
223516100	Booronderzoek	Er is een ophogingspakket aangetroffen met archeologische resten uit de Nieuwe tijd en de top van het veen is veraard	Vervolgonderzoek
2372347100	Archeologische Begeleiding	Voorafgaand aan een opgraving	Archeologische opgraving
2373919100	Opgraving	Geen resultaten bekend	Het gebied is opgegraven
2393691100, 2394071100	Archeologische begeleiding	Binnen de verstoringsdiepte van 1,2 m –mv worden geen archeologische resten verwacht	Geen vervolgonderzoek

¹⁶ Vos & Markus 1992.

¹⁷ Vos 1992.

¹⁸ Cultureel Erfgoed Noord-Holland 2011.

¹⁹ Voor een verklaring van de afkortingen, zie tabel 1.

Onderzoeks melding	Soort onderzoek	Resultaat	Advies
2397443100	Bureauonderzoek	Het plangebied maakt deel uit van de dorpskern van Aalsmeer	Vervolgonderzoek
3977282100	Booronderzoek	Het gebied is diep omgezet	Het plangebied is vrijgegeven
3987342100	Booronderzoek	Geen resultaten digitaal gepubliceerd	Onbekend
4002066100	Booronderzoek	De top veen wordt niet bedreigd, evenwel wordt er mogelijk historische bebouwing verwacht	Vervolgonderzoek door middel van een archeologische begeleiding.

Vondstlocatie	Omschrijving	Datering ²⁰	Opmerking
410282	Put met archeologische resten uit de Nieuwe tijd	NT	
426079	Archeologische resten vanaf de 17 ^e eeuw	NT	Uit archeologische boringen (onderzoek 2235716100)
434444	Archeologische resten uit de Nieuwe tijd A en B	NT	Uit archeologische boringen (onderzoek 2224554100)

Op ca. 200 m ten oosten van het plangebied zijn twee booronderzoeken uitgevoerd. Van één van de onderzoeken, op de locatie Uiterweg 123, zijn geen gegevens digitaal gepubliceerd dus de uitkomst van dit onderzoek is onbekend.²¹ Uit het booronderzoek op de locatie 'Jachthaven de Aardbei' blijkt dat deze locatie diep is verstoord en dat er daarom geen archeologische waarden verwacht worden.²²

Op 650 m ten oosten van het plangebied is een 3 meter diepe waterput gevonden. De put was grotendeels volgestort met puin. Onderin de put werden fragmenten aardewerk uit de 18^e of 19^e eeuw n. Chr. gevonden.²³ Op ca. 1 km ten westen van het plangebied is de locatie Uiterweg 376-380 onderzocht door middel van een bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek in de vorm van een verkennend booronderzoek. Tijdens het onderzoek is de top van het onverstoorde veen op een diepte van 240 cm –mv aangetroffen, afgedekt door een pakket ophogingslagen en een toemaakdek. Hoewel de top van het veen niet aangetast zou worden, was het echter wel mogelijk dat door de sloop van de bebouwing mogelijk oudere bebouwingsresten verstoord zouden worden. Er is daarom geadviseerd om voor de locatie Uiterweg 376 een archeologische begeleiding tijdens de sloop uit te voeren. Er is echter voor gekozen om de locatie minder diep te verstoren en daarom was vervolgonderzoek niet noodzakelijk.²⁴

Op ca. 1 km ten oosten van het plangebied bevindt zich de oude dorpskern van Aalsmeer. Dit is een AMK-terrein met een hoge archeologische waarde. Binnen de dorpskern kunnen archeologische waarden uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd aanwezig zijn. Dit is de conclusie van twee in dit gebied uitgevoerde bureauonderzoeken. Buiten de dorpskern van Aalsmeer is er sprake van grootschalige verstoringen van de bovengrond.²⁵

²⁰ Voor een verklaring van de afkortingen, zie tabel 1.

²¹ onderzoeksmelding 3987342100.

²² onderzoeksmelding 3977282100.

²³ waarneming 410282.

²⁴ onderzoeksmelding 4002066100, Van der Zee 2016.

²⁵ AMK-terrein 14552, onderzoeksmeldingen 2030712100 en 23979443100.

Voor een aantal terreinen in de dorpskern van Aalsmeer is een bureauonderzoek opgesteld en is een inventariserend veldonderzoek in de vorm van een booronderzoek uitgevoerd. Hierbij zijn veelal opgebrachte pakketten met archeologische indicatoren uit de Nieuwe tijd (voornamelijk 17e eeuws en jonger) aangetroffen. Onder het opgebrachte pakket is de top van de veenlaag veraard en er zijn ook resten van bewoning uit de Late Middeleeuwen in aangetroffen. In het gebied zijn meerdere archeologische begeleidingen en één opgraving uitgevoerd. Tijdens twee van de begeleidingen werden alleen archeologische sporen onder de verstoringsdiepte van de ingreep gevonden (ca. 1,2 m –mv) en daarom zijn de gebieden niet verder onderzocht. De resultaten van de opgraving zijn (nog) niet digitaal gepubliceerd en dus is het niet bekend wat er precies is aangetroffen.²⁶

2.3.4 Beschrijving van de historische situatie, mogelijke verstoringen en bouwhistorische waarden

De historische situatie is op verschillende kaarten als volgt:

Bron	Jaartal	Historische situatie
Van Berckenrode ²⁷	1636	Uijtterdijk weergegeven
Bolstra (afb. 5) ²⁸	1739-1740	Onbebouwd, zuidelijk deel plangebied in Westeinderplassen
Kadastrale minuut ²⁹	1811-1832	Onbebouwd, zuidelijk deel plangebied in Westeinderplassen
Topografische kaart ³⁰	1850	Onbebouwd, zuidelijk deel plangebied in Westeinderplassen
Bonnekaart (afb. 6) ³¹	1876-1913	Onbebouwd, zuidelijk deel plangebied in Westeinderplassen
Topografische kaart	1923-1943	Onbebouwd, zuidelijk deel plangebied in Westeinderplassen
Topografische kaart	1953-1963	Langs de Uiterweg enkele gebouwen, achter op het terrein enkele schuren
Topografische kaart ³²	1973-2003	In het zuidelijke deel van het plangebied jachthaven

Historie

Aalsmeer als plaats dateert waarschijnlijk uit de Late Middeleeuwen of uit het einde van de Vroege Middeleeuwen. De oudste vermelding van de naam dateert uit 1133. In een akte waarin werd beschreven dat de plaats Aalsmeer in het bezit van de abdij van Rijnsburg kwam werd de plaats 'Alsmar' genoemd.³³ Waarschijnlijk bevond de dorpskern van Aalsmeer zich ongeveer 4 km ten westen van de huidige dorpskern.³⁴ De dorpskern is in twee of drie fases verplaatst, waarbij telkens een nieuwe nederzetting gebouwd werd. Het is niet duidelijk wanneer de nederzetting van Aalsmeer is verplaatst naar de huidige dorpskern. Het staat echter vast dat de kerk er in ieder geval in 1549 stond. De Uiterweg, waarlangs de dorpskern van Aalsmeer zich uitstrekt, is een tertiaire ontginningsas.

²⁶ Onderzoeksmeldingen 2105476100, 2101611100, 2224554100, 22250712100, 2372347100, 2373919100, 2393691100, 2394071100 en 23979443100, waarnemingen 426073 en 434444, Leijnse & Warning 2006.

²⁷ van Berckenrode 1636.

²⁸ Bolstra 1739-1740.

²⁹ Kadaster 1811-1832.

³⁰ Wolters Noordhoff Atlasproducties 1990.

³¹ Bureau Militaire Verkenningen 1876-1913.

³² <http://www.topotijdreis.nl>

³³ Visser 2011.

³⁴ Cultureel Erfgoed Noord-Holland 2011.

Het dorp Aalsmeer moest diverse malen verplaatst worden vanwege steeds toenemende wateroverlast.³⁵ De wateroverlast werd veroorzaakt door de ontginning van het veenlandschap en de daarmee gepaard gaande inklinking van de veenlaag. Grote delen van het landschap werden afgegraven voor de turfwinning in de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd. De maaiveldval en de turfwinning hadden tot gevolg dat de bewoners van het gebied regelmatig te maken had met wateroverlast en overstromingen. Hierdoor werd de nederzetting noodgedwongen naar het oosten verplaatst.

De eerste meren ontstonden op de laagste plaatsen waar oude veenriviertjes liepen. Door oevererosie namen de meren sterk in omvang toe en groeiden aaneen tot grote plassen. Dit proces werd nog versterkt door natte verveningen. De grote uitgeveende plassen en meren die de gemeente Aalsmeer in de 13^e eeuw ontstonden waren de Oosteinderpoel, Schinkelpoel, Stommeer, Hornmeer, Legmeer en de Westeinderplassen.

De meren waren van elkaar gescheiden door smalle landstroken, waarop de bewoning geconcentreerd was. De zeespiegel bleef de daarop volgende eeuwen stijgen en nam steeds meer land weg van de dorpen die op de smalle landstroken lagen. Met name het zich uitbreidende Haarlemmermeer vormde een grote bedreiging voor de inwoners van Aalsmeer. In de 17^e eeuw werden verschillende plannen gemaakt om het meer droog te leggen. Deze werden echter vanwege bezwaren van Haarlem en Leiden telkens afgewezen.

Om te voorkomen dat de Westeinderplassen en het Braassemmeer ook opgenomen zouden worden in het Haarlemmermeer, werden in 1767 zware dijken aangelegd aan de zuid- en oostzijde van het Haarlemmermeer. Ook de meren ten zuidoosten van Aalsmeer werden in de 17^e eeuw drooggelegd. Pas in de 19^e eeuw werden de overige meren in de gemeente drooggemaakt.

Oude kaarten

Op de kaart van Van Berckenrode van Aalsmeer en omgeving uit 1636 is de Uiterweg als 'Uijtterdijk' weergegeven.³⁶ Het land ten westen van Aalsmeer was nog grotendeels 'droog'. De kaart van Van Berckenrode is niet gedetailleerd genoeg om uitspraken te doen over de aan- of afwezigheid van bebouwing langs de Uiterweg. Op de kaart van Melchior Bolstra van Aalsmeer en omgeving uit 1739 of 1740 is een groot deel van het gebied ten westen van Aalsmeer overstroomd.³⁷ In de periode tussen 1636 en 1739 heeft een overstroming plaatsgehad waarbij de dijken ten westen van Aalsmeer doorgebroken zijn. Tijdens deze overstroming zijn de Westeinderplassen ontstaan. Op basis van de vorm van de resterende 'veeneilanden' kan de locatie van het plangebied op de kaart van Bolstra bepaald worden (afb. 5). De perceelsgrootte van de percelen ten zuiden van de Uiterweg is op de kaart van Bolstra grotendeels gelijk aan de huidige situatie.

De kadastrale minuutkaart uit het begin van de 19^e eeuw is de oudste gedetailleerde kaart van het plangebied. Op deze kaart is het plangebied onbebouwd weergegeven. Het zuidelijk deel van het plangebied maakt op deze kaart deel uit van de Westeinderplassen. Het plangebied was volgens de bij de kadastrale minuutplan horende Oorspronkelijke Aanwijzende Tafelen (OAT) in gebruik als tuin.³⁸ Op de Bonnekaarten en de Topografische kaarten uit de periode van 1876 tot en met 1943 is de situatie gelijk (afb. 6).³⁹

In de periode tussen 1943 en 1953 is de noordelijke helft van het plangebied bebouwd geraakt. In het centrale deel van het plangebied staan op de topografische kaart van 1953 enkele schuren afgebeeld. In de periode tussen 1963 en 1973 is het zuidelijke deel van het plangebied in gebruik genomen als jachthaven.⁴⁰

³⁵ Ibid.

³⁶ van Berckenrode 1636.

³⁷ Bolstra 1739-1740.

³⁸ Kadaster 1811-1832.

³⁹ <http://www.topotijdreis.nl>, Bureau Militaire Verkenningen 1876-1913.

⁴⁰ <http://www.topotijdreis.nl>

2.4 Gespecificeerde verwachting en conclusie

De eerste, voor het bureauonderzoek opgestelde onderzoeksvraag *“Zijn mogelijk archeologische waarden in het plangebied aanwezig, en zo ja, wat is de specifieke archeologische verwachting?”* kan als volgt worden beantwoord:

In de diepere ondergrond (circa 4 m –mv), die bestaat uit wad- en kwelderafzettingen (Laagpakket van Wormer, Naaldwijk Formatie), kunnen archeologische sporen uit het Neolithicum aanwezig zijn. Gezien het tot op heden ontbreken van vondsten en/of sporen in deze afzettingen is het echter de vraag in hoeverre deze afzettingen geschikt waren voor bewoning.

In de periode Bronstijd t/m de Vroege Middeleeuwen bevond zich ter plaatse van het onderzoeksgebied een uitgestrekt veenmoeras. Op grond van de natte omstandigheden en afwezigheid van grote rivieren die toegang zouden kunnen verschaffen tot het gebied wordt de kans op de aanwezigheid van archeologische sporen in het veen (Hollandveen Laagpakket, Nieuwkoop Formatie) gering geacht.

Vanaf de Late Middeleeuwen werd het gebied op grote schaal ontgonnen en in gebruik genomen voor de landbouw. De intensieve ontginningen leidden tot oxidatie en inklinking van het veen, waardoor het gebied steeds lager kwam te liggen en de bewoning gefaseerd in zuidoostelijke richting opschoof. Hierbij ontstond vermoedelijk in de 16^e eeuw het bewoninglint van de Uiterweg, die kan worden beschouwd als een tertiaire ontginningsbasis.

In een zone langs deze ontginningsbasis kunnen bewoningsresten uit de Nieuwe tijd worden aangetroffen. Deze resten, waaronder resten van funderingen en andere aan bewoning gerelateerde sporen, zullen zich in top van het veen bevinden. De mate waarin organisch vondstmateriaal geconserveerd zal zijn, is afhankelijk van de grondwaterspiegel. Aardewerk en bouw materiaal zoals baksteen zal naar verwachting goed bewaard zijn gebleven. Door bouwactiviteiten, de aanleg van nutsvoorzieningen en de aanbreng van oppervlakteverharding zal de bodem plaatselijk verstoord zijn. In het huidige watervoerende deel van het plangebied zal de top van de veenlaag verstoord zijn geraakt. In dit deel van het plangebied worden geen archeologische bewoningsresten verwacht.

De beantwoording van de overige onderzoeksvragen is als volgt:

- *Is het plangebied voldoende onderzocht en zo nee, welke vorm van nader archeologisch onderzoek kan worden geadviseerd?*
In het plangebied kunnen nog archeologische waarden uit de Nieuwe tijd (16^e eeuwen en later) aanwezig zijn. Omdat in het plangebied recente grondwerkzaamheden hebben plaatsgehad, is de kans aanwezig dat het archeologische niveau (veraard veen met daarboven een opgebracht pakket uit de Nieuwe tijd) inmiddels verstoord is geraakt. Om de bodemopbouw en de mate van verstoring te bepalen, wordt in het plangebied een inventariserend veldonderzoek door middel van een verkennend booronderzoek geadviseerd.

3 Inventariserend Veldonderzoek (IVO-O)

3.1 Plan van Aanpak

3.1.1 Inleiding

Het doel van het inventariserend veldonderzoek is het toetsen en waar nodig aanvullen van de op basis van het bureauonderzoek opgestelde gespecificeerde verwachting, zoals deze is geformuleerd in par. 2.4. Bij aanwezigheid van archeologische resten vormt conform het Verdrag van Valletta behoud in situ het uitgangspunt.⁴¹ In de aanbeveling wordt, indien relevant, ingegaan

⁴¹ Uitgangspunt van het Verdrag van Valletta is het archeologisch erfgoed zoveel mogelijk *in situ* te bewaren en beheersmaatregelen te nemen om dit te bewerkstelligen. Bodemverstoorders zijn verplicht archeologisch onderzoek te (laten)

op behoudsmaatregelen en eventueel noodzakelijk vervolgonderzoek, zodat er een weloverwogen keuze tussen opgraven en behoud in situ gemaakt kan worden. Op 22 november 2016 werd een Plan van Aanpak opgesteld, waarin de werkwijze van het onderzoek werd vastgelegd.

In lijn met de conclusie naar aanleiding van de gespecificeerde verwachting (par. 2.4) is gekozen voor een verkennend booronderzoek. Met het verkennende booronderzoek zal de bodemopbouw en de mate van intactheid daarvan bepaald worden. Het leidt tot beantwoording van de volgende onderzoeksvragen:

- Wat is de geo(morfo)logische en bodemkundige opbouw van de ondergrond in het plangebied?
- In hoeverre is deze opbouw nog intact?
- Bevinden zich archeologisch relevante afzettingen in het plangebied?
- Zo ja, op welke diepte ten opzichte van het maaiveld en het NAP?
- Alhoewel niet het doel van een verkennend booronderzoek, zijn er desondanks toch archeologische indicatoren aangetroffen?
Zo ja:
 - Op welke diepte ten opzichte van het maaiveld en het NAP zijn deze archeologische indicatoren aangetroffen?
 - Wat is de horizontaal ruimtelijke spreiding van deze archeologische indicatoren?
 - Wat is de aard en ouderdom van deze indicatoren?
- In welk opzicht kan op basis van het veldonderzoek de archeologische verwachting worden bijgesteld?
- In hoeverre worden de (mogelijk aanwezige) archeologische waarden bedreigd door toekomstige planontwikkeling?
- Is het plangebied voldoende onderzocht en zo nee, welke vorm van nader archeologisch onderzoek kan worden geadviseerd?

3.1.2 Uitvoeringsplan veldwerkzaamheden

Voor het beantwoorden van de in par. 3.1.1 genoemde onderzoeksvragen is de volgende onderzoeksmethode toegepast.

Aantal boringen:	vijf
Boorgrid:	verspreid over het plangebied met enkele boringen , geconcentreerd op de locatie van de op te richten woning.
Diepte boringen:	2 m –mv, één boring is doorgezet tot 4 m -mv
Boormethode:	Edelman met diameter 7 cm en guts met diameter 3 cm (handmatig)
Bemonstering:	versnijden en/of verbrokkelen

Het noordelijk deel van het plangebied is grotendeels verhard met asfalt. Het asfalt is gefundeerd met een ten minste 70 cm dikke puinlaag. Op twee locaties zijn asfaltboringen gezet (boringen 2 en 5), maar toch zijn de boringen gestuit op de onder het asfalt aanwezige puinlaag en kon de natuurlijke ondergrond niet bereikt worden.

De bodemtextuur en archeologische indicatoren zijn beschreven volgens SBB 5.1 van het NITG-TNO waarin ondermeer de standaard classificatie van bodemmonsters volgens NEN5104 wordt gehanteerd.⁴² De X- en Y-coördinaten zijn bepaald aan de hand van de lokale topografie en ingemeten met behulp van een meetlint. De hoogte van het maaiveld ter plaatse van de boringen is bepaald aan de hand van AHN-beelden.

uitvoeren om inzicht te krijgen in de waarde van het bodemarchief. Daar waar behoud van belangrijke archeologische waarden *in situ* niet mogelijk is, moet de archeologische informatie door opgravingen (behoud *ex situ*) worden veiliggesteld.

⁴² Bosch 2005; Normalisatie-Instituut 1989.

3.1.3 Monsternameplan

Hoewel een verkennend booronderzoek niet als primair doel het opsporen van archeologische vindplaatsen en indicatoren heeft, zullen eventuele relevante archeologische vondsten wel worden verzameld en indien mogelijk globaal worden gedetermineerd. Ook voor het onderzoek relevante bodemlagen zullen worden bemonsterd.

3.2 Resultaten Inventariserend Veldonderzoek (IVO-O)

3.2.1 Lithologische beschrijving

De locatie van de boringen is weergegeven in afb. 7. De boorgegevens worden gepresenteerd in Bijlage 1.

Boring 1 is doorgezet tot 4 m –mv. Het onderste aangetroffen pakket betreft mineraalarm veen met een bruine kleur. In dit veen zijn veel rietresten aanwezig. Boven het mineraalarme veenpakket is in boring 1 van 1,4 tot 2 m –mv een zwak kleiige, donkerbruingrijze veenlaag aangetroffen. Op 1,7 m –mv is in boring 1 in deze laag een randfragment tweezijdig geglazuurd roodbakkend aardewerk aangetroffen.

Boven de zwak kleiige veenlaag is in boring 1 een matig zandig, matig humeus, kalkrijk kleipakket aanwezig. Dit pakket heeft een donkergrijze kleur met grijze vlekken en een scherpe ondergrens. Het kleipakket wordt afgedekt door een 40 cm dik, grindig zandpakket met veel puinresten. Boven het grindige zandpakket met veel puinresten is een 5 tot 10 cm dikke asfaltlaag aanwezig.

In het westen van het plangebied is tot een diepte van 2 m –mv een heterogeen, zwak tot matig humeus pakket met, zand- en (zandige) kleilagen aangetroffen. Het heterogene pakket is vlekkerig en kalkrijk. In boring 4 werden enkele houtresten in het heterogene pakket aangetroffen. In het westen van het plangebied is direct onder het maaiveld een 40 tot 70 cm dik zwak kleiige veenlaag aanwezig. Deze veenlaag is kalkloos, heeft een donkergrijze kleur en een scherpe ondergrens. In boring 4 zijn in de veenlaag sintels waargenomen.

3.2.2 Interpretatie

Het onderste pakket bestaat uit mineraalarm rietveen en wordt tot het Hollandveen Laagpakket binnen de Formatie van Nieuwkoop gerekend. In boring 1 is de bovenste circa 60 cm van het veen veraard. De bovenkant van deze laag bevindt zich op 1,4 m –mv. In de veraarde veenlaag, die wordt beschouwd als een potentieel archeologisch niveau, is een roodbakkend geglazuurd aardewerkfragment aangetroffen uit de Late Middeleeuwen of het begin van de Nieuwe tijd. Hierbij wordt een datering in de Nieuwe tijd gezien de ligging in een 16^e eeuwse ontginningsas het meest waarschijnlijk geacht.

De wad- en kwelderafzettingen (Laagpakket van Wormer binnen de Formatie van Naaldwijk) zijn in het plangebied niet aangetroffen. Deze bevinden zich beneden de maximale boordiepte (4 m –mv).

Boven de veraarde veenlaag is in boring 1 een matig zandig kleipakket aangetroffen. Dit pakket betreft mogelijk een toemaakdek. Het pakket is echter grijs gevlekt en daarom waarschijnlijk recent omgewerkt. Het heterogene pakket dat in het westen van het plangebied is aangetroffen is vlekkerig en waarschijnlijk een omgewerkte laag. Het westelijke deel van het plangebied is waarschijnlijk tot 2 m –mv of dieper omgewerkt. In het westen van het plangebied is boven de omgewerkte laag een 40 tot 70 cm dikke recente bouwvoor ontstaan en in het oosten van het plangebied is een 40 tot 75 cm dikke puinlaag opgebracht.

3.3 Conclusies

De in paragraaf 3.1.1 gestelde onderzoeksvragen kunnen op basis van de bereikte resultaten als volgt worden beantwoord:

- *Wat is de geo(morfo)logische en bodemkundige opbouw van de ondergrond in het plangebied?*

De natuurlijke ondergrond van het plangebied bestaat uit mineraalarm rietveen (Hollandveen Laagpakket binnen de Formatie van Nieuwkoop). In boring 1 is het bovenste deel van dit veen veraard. Het veen wordt hier afgedekt door een 100 cm kleipakket, dat wordt geïnterpreteerd als een toemaakdek. De in de diepere ondergrond verwachte waden en kwelderafzettingen zijn niet aangetroffen. Deze bevinden zich beneden de maximale boordiepte (4 m –mv).

- *In hoeverre is deze opbouw nog intact?*
Op basis van de boringen 1, 3 en 4 die dieper doorgezet zijn, blijkt dat de veraarde veenlaag die in boring 1 is aangetroffen in een groot deel van het plangebied niet meer aanwezig is. In de boringen 3 en 4 is sprake van een verstoring van tenminste 2 m –mv.
- *Bevinden zich archeologisch relevante afzettingen in het plangebied?*
In boring 1 is het bovenste deel van het veen veraard. Een veraarde veenlaag is een aanwijzing dat het oorspronkelijke maaiveld van tijdens de ontginning van het gebied nog aanwezig is en wordt beschouwd als een potentieel archeologisch niveau voor de periode Nieuwe tijd en mogelijk de Late Middeleeuwen.
- *Zo ja, op welke diepte ten opzichte van het maaiveld en het NAP?*
De veraarde veenlaag bevindt zich op 1,4 m tot 2 m –mv.
- *Alhoewel niet het doel van een verkennend booronderzoek, zijn er desondanks toch archeologische indicatoren aangetroffen?*
In de veraarde veenlaag is een randfragment van geglaazuurd roodbakkerd aardewerk aangetroffen.

Zo ja:

- *Op welke diepte ten opzichte van het maaiveld en het NAP zijn deze archeologische indicatoren aangetroffen?*
Op 1,7 m –mv.
- *Wat is de horizontaal ruimtelijke spreiding van deze archeologische indicatoren?*
De spreiding van de vondsten in het gebied kon niet goed onderzocht worden vanwege de aanwezigheid van een puinlaag. In het westen van het plangebied is de veraarde veenlaag waarschijnlijk verstoord geraakt.
- *Wat is de aard en ouderdom van deze indicatoren?*
Het aardewerkfragment dateert uit de Late Middeleeuwen B (1250-1500 na Chr.) of uit de Nieuwe tijd A (1500-1650 na Chr.). Hierbij wordt een datering in de Nieuwe tijd gezien de ligging in een 16^e eeuwse ontginningsas het meest waarschijnlijk geacht.
- *In welk opzicht kan op basis van het veldonderzoek de archeologische verwachting worden bijgesteld?*
Hoewel de bodem in een groot deel van het plangebied verstoord is, is ter plaatse van de locatie van de te realiseren woning met kelder (boring 1) een veraarde veenlaag met archeologische indicatoren uit de Nieuwe tijd en mogelijk de Late Middeleeuwen aanwezig. Hier dient de archeologische verwachting te worden gehandhaafd. In de overige delen dient deze naar laag te worden bijgesteld.
- *In hoeverre worden de (mogelijk aanwezige) archeologische waarden bedreigd door toekomstige planontwikkeling?*
De woning met kelder zal aangelegd worden in het noordelijk deel van het plangebied. Hier is een veraarde veenlaag met daarin een aardewerkfragment aangetroffen. Dit potentiële archeologische niveau uit de Nieuwe tijd en mogelijk de Late Middeleeuwen zal door grondwerkzaamheden ten behoeve van de aanleg van de kelder verstoord worden.

- *Is het plangebied voldoende onderzocht en zo nee, welke vorm van nader archeologisch onderzoek kan worden geadviseerd?*

Omdat bij de aanleg van de kelder het in boring 1 aangetroffen potentieel archeologisch niveau verstoord zal worden, is het plangebied niet voldoende onderzocht. De overige boringen wijzen echter uit dat de bodem sterk verstoord is. Daarom wordt geadviseerd de grondwerkzaamheden ten behoeve van de aanleg van de kelder, na het verwijderen van de verharding, in een archeologische begeleiding te voorzien.

4 Aanbeveling

Samenvattend kan gesteld worden dat de top van het veen, dat als een potentieel archeologisch niveau voor de Nieuwe tijd en mogelijk de Late Middeleeuwen wordt beschouwd, door (sub)recente grondbewerking grotendeels verstoord is. Plaatselijk is dit niveau nog intact aanwezig en kan de aanwezigheid van archeologische resten niet worden uitgesloten. Daarom wordt geadviseerd om tijdens de grondwerkzaamheden ten behoeve van de aanleg van de kelder een archeologische begeleiding uit te voeren. De archeologische begeleiding dient hetzelfde doel als een inventariserend veldonderzoek door middel van het aanleggen van proefsleuven (AB/IVO-P). Dit betekent dat indien bij de civiele werkzaamheden toch vondsten of archeologische sporen worden aangetroffen, deze worden geregistreerd en, in zover de werkzaamheden dat toelaten, worden gedocumenteerd.

De exacte invulling van de werkzaamheden dient te worden vastgelegd in een door de bevoegde overheid goed te keuren Programma van Eisen (PvE).

Wij wijzen u erop dat de bevoegde overheid op basis van dit rapport een selectiebesluit neemt. De mogelijkheid bestaat dat dit selectiebesluit afwijkt van het door ons opgestelde advies.

Literatuur

- Bolstra, 1739-1740: *Kaart van de landen, wateren, wegen, kaden en dijken gelegen in Leimuiden, Vriezeloop, Kalslagen, Kudelstaart, Aalsmeer, Amstelveen en ten noordoosten van de Drecht en de Amstel tot de Nieuwe Meer*.
- Bosch, J.H.A., 2005: *Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode, Versie 5.2*. Utrecht (TNO-rapport NITG 05-043-A).
- Bureau Militaire Verkenningen, 1876-1913: *Bonnekaart, schaal 1:50.000, Blad 384 Venneperdorp*.
- Cultureel Erfgoed Noord-Holland, 2011: *Beleidsnota Archeologie gemeente Aalsmeer*.
- de Mulder, E.F.J., M.G.F.M. Aa & T. Kuijt, 2003: *De ondergrond van Nederland*. Groningen.
- Kadaster, 1811-1832: *Oorspronkelijke aanwijzende tafel der grondeigenaren en der ongebouwde en gebouwde vaste eigendommen, benevens van derzelve inhouds-grootte, klassering en belastbaar inkomen, volgens het kadaster, Aalsmeer, sectie H, Blad 04.*
- Leijnse, K. & S. Warning, 2006: *Plangebied Praamplein, gemeente Aalsmeer; archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek (karterende fase)*. Weesp (RAAP-notitie 1487).
- Normalisatie-Instituut, Nederlands, 1989: *Geotechniek, classificatie van onverharde grondmonsters NEN 5104*. Delft.
- Pruissers, A.P., A.T. Wildenborg & M.W. van den Berg, 1993: *Geomorfologische Kaart van Nederland, Blad 24 Zandvoort en 25 Amsterdam*. DLO-Staring Centrum, Wageningen.
- SIKB, 2010: *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA) Landbodems*. Gouda.
- van Berckenrode, B.F., 1636: *Kaart van de landen Amstelveen, Aalsmeer, Ryckoort (Rijk), Calslaghen, Kudelstaart, Watergraafmeer, Diemermeer*.
- van der Zee, R.M., 2016: *Uiterweg 376 en 380, Aalsmeer (gemeente Aalsmeer, een bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek in de vorm van een verkennend booronderzoek*. Amersfoort (ADC-rapport 4050).
- Visser, J.S., 2011: *Gebroken land, geheelde gronden. Globale Cultuurhistorische analyse (CHA) Gemeente Aalsmeer. Landschapsgeschiedenis en aanzet voor deelgebieden en beschermde dorpsgezichten*. Leiden (Rapport Bureau LandZij).
- Vos, G.A., 1992: *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000, Toelichting bij kaartblad 24-25 West Zandvoort-Amsterdam*. Wageningen.
- Vos, G.A. & W.C. Markus, 1992: *Bodemkaart van Nederland, Schaal 1:50.000, Blad 24 Oost Zandvoort en 25 West Amsterdam*. Staring Centrum, Wageningen.
- Vos, P.C., J. Bazelmans, H.J.T. Weerts & M.J. van der Meulen, 2011: *Atlas van Nederland in het Holoceen*. Amsterdam.
- Wolters Noordhoff Atlasproducties, 1990: *Grote Historische Atlas van Nederland, schaal 1:50.000; Deel 1; West Nederland, 1839-1859*. Groningen.

Geraadpleegde websites

<http://ahn.geodan.nl/ahn>
<http://bagviewer.kadaster.nl>
<http://www.dinoloket.nl/ondergrondmodellen>
<https://easy.dans.knaw.nl>
<http://www.ruimtelijkeplannen.nl>
<http://www.topotijdreis.nl>
<http://zoeken.cultureelerfgoed.nl>

Lijst van afbeeldingen en tabellen

Afb. 1 Locatie van het plangebied

Afb. 2 Detailkaart van het plangebied

Afb. 3 Toekomstige inrichting van het plangebied (geel: locatie toekomstige woning; grijs: idem schuur; groen: tuin; blauw: water; gemêleerd grijs: verharding)

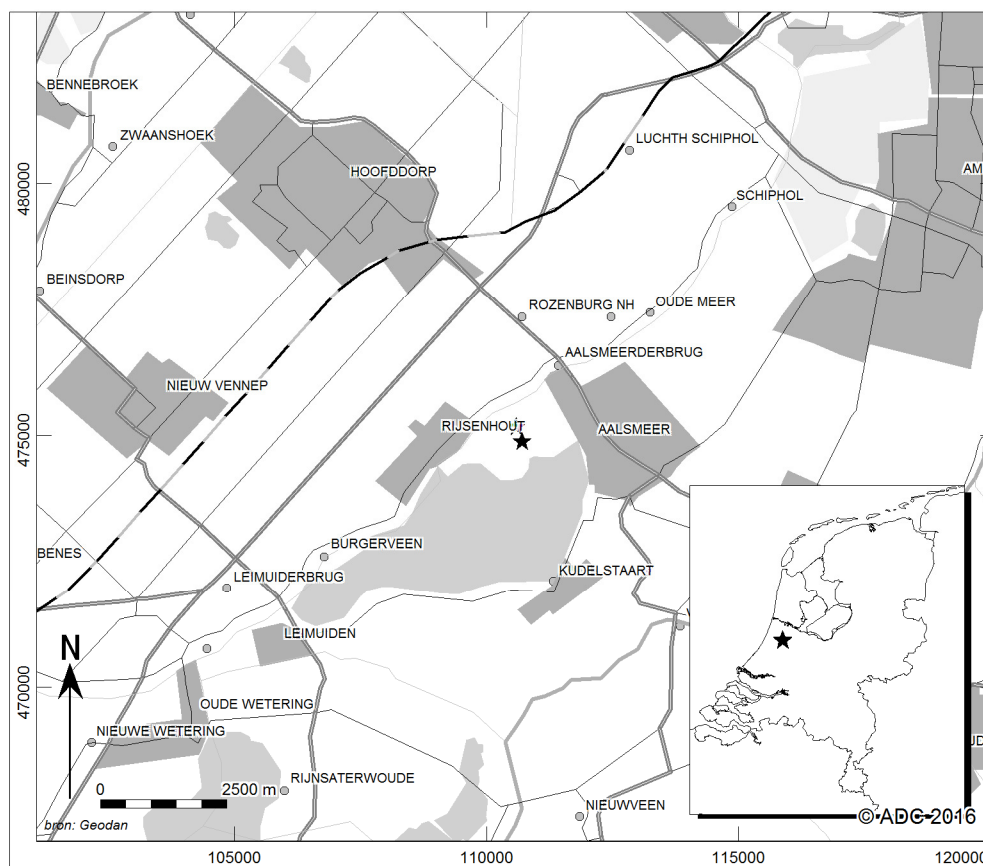
Afb. 4 Uitsnede van de beleidskaart van de gemeente Aalsmeer AMK-terreinen en ARCHIS-meldingen

Afb. 5 Locatie van het plangebied (zwarte cirkel) op de kaart van Bolstra uit 1739-1740

Afb. 6 Locatie van het plangebied op de Bonnekaart van 1905.

Afb. 7 Boorpuntenkaart

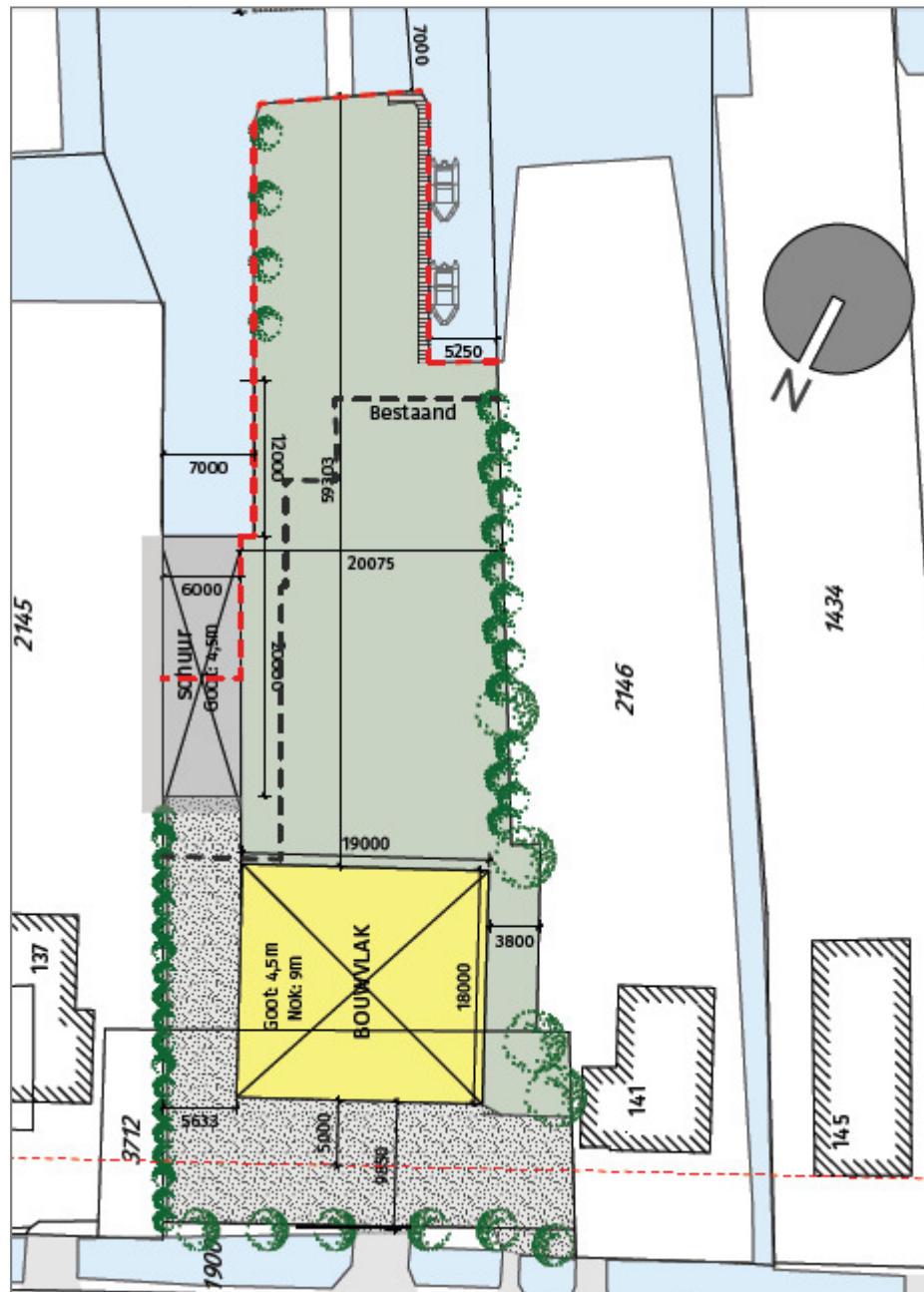
Tabel 1. Overzicht van de verschillende (pre)historische perioden.

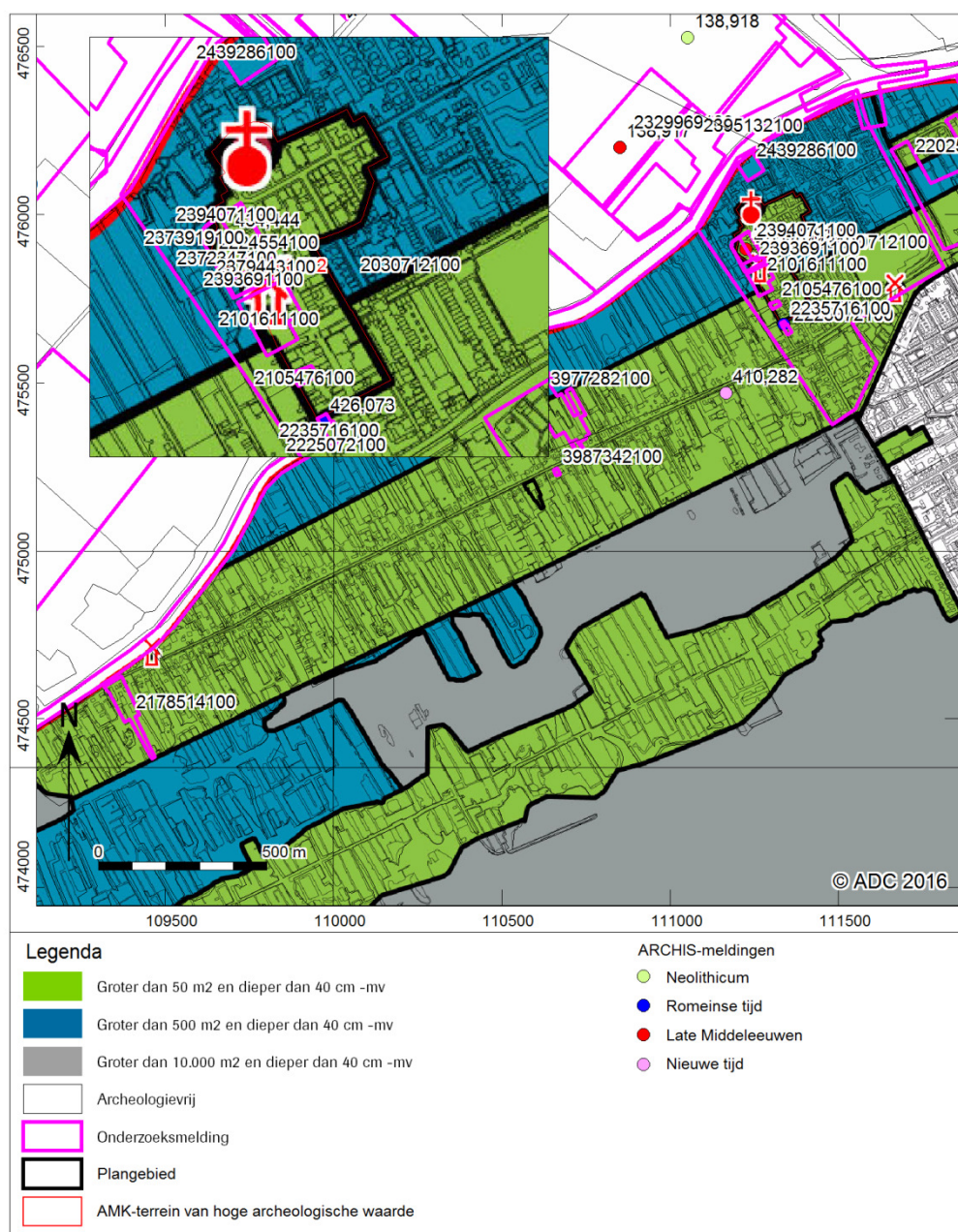
Afb. 1 Locatie van het plangebied

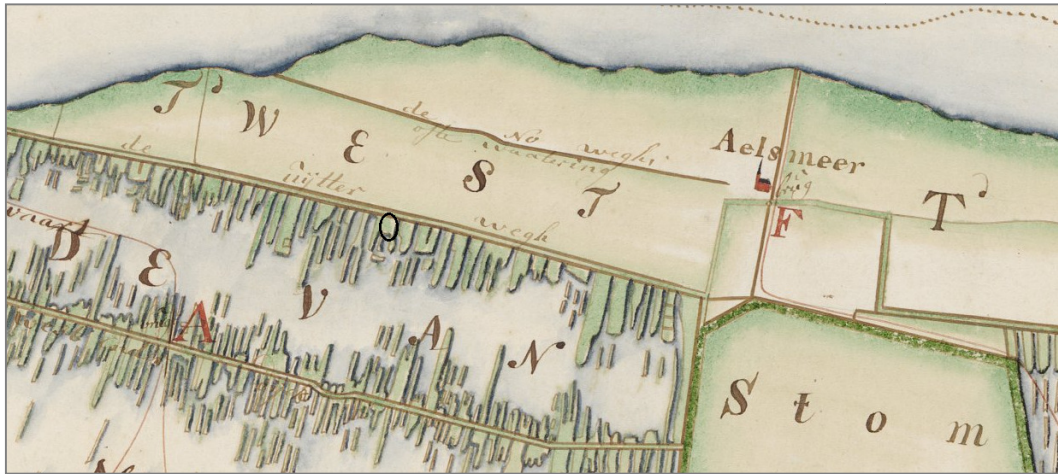
Afb. 2 Detailkaart van het plangebied

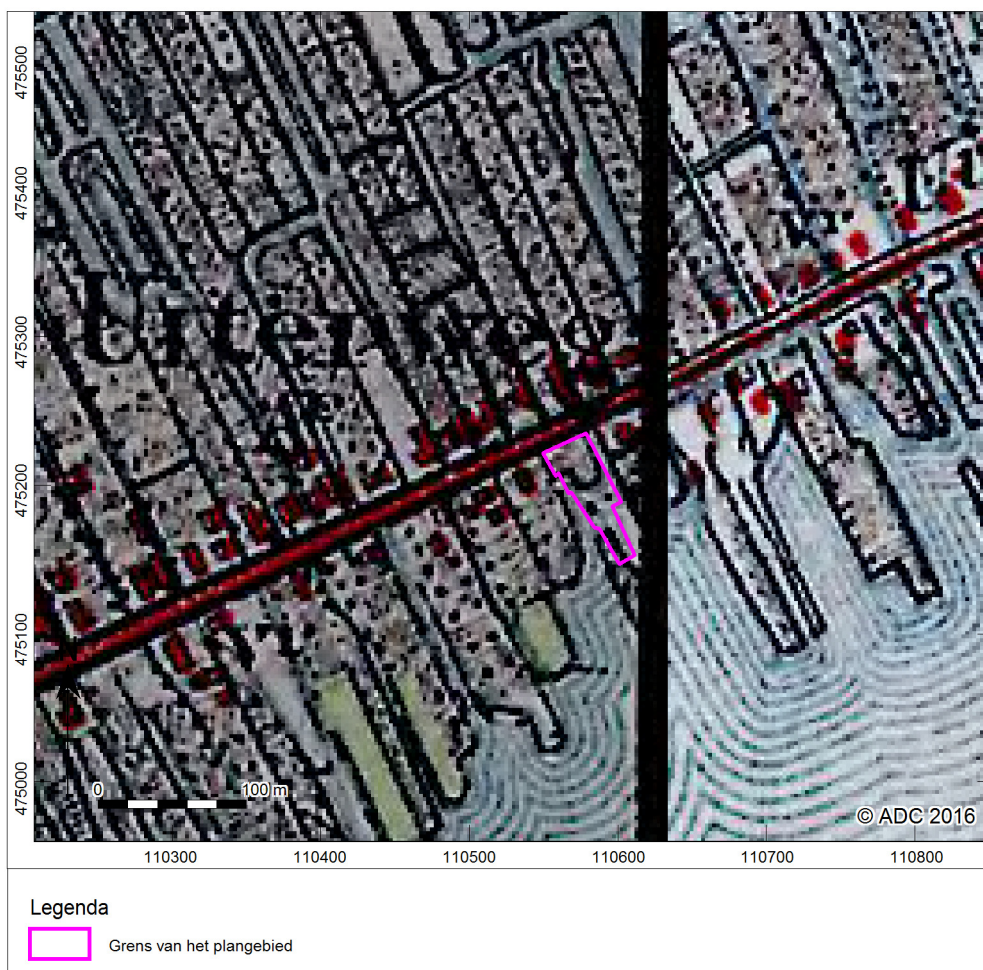
Afb. 3 Toekomstige inrichting van het plangebied (geel: locatie toekomstige woning; grijs: idem schuur; groen: tuin; blauw: water; gemêleerd grijs: verharding)

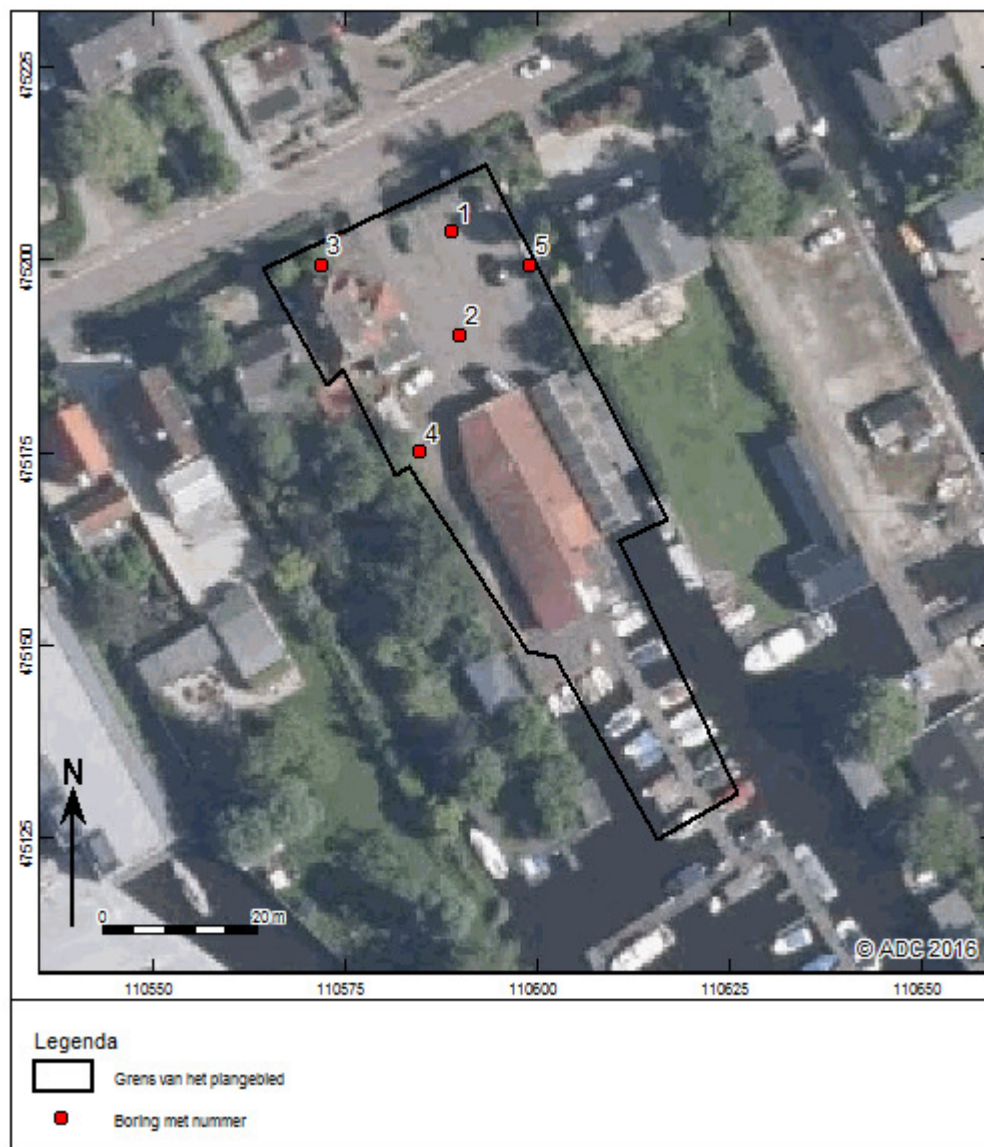
Afb. 4 Uitsnede van de beleidskaart van de gemeente Aalsmeer AMK-terreinen en ARCHIS-meldingen

Afb. 5 Locatie van het plangebied (zwarte cirkel) op de kaart van Bolstra uit 1739-1740

Afb. 6 Locatie van het plangebied op de Bonnekaart van 1905.

Afb. 7 Boorpuntenkaart

Bijlage 1 Boorgegevens

nummer	x coördinaat (m)	y coördinaat (m)	maaiveldhoogte (m) NAP	bovengrens (cm onder mv)	ondergrens (cm onder mv)	grondsoort	bijmenging	zandmediaan	kleur	kalkgehalte	antropogene bijmengingen	overig
1	110589	475204	-0,19									
				0	5	-	-	-	-	-	-	asfalt
				5	40	Zand	Zwak siltig, matig grindig, zwak humeus	Matig grof	Bruingrijs	Kalkrijk	Veel puinresten	Opgebrachte grond, puinlaag
				40	140	Klei	Matig zandig, matig humeus	-	Donkergrijs	Kalkrijk	-	Grijze vlekken, omgewerkte grond
				140	170	Veen	Zwak kleiig	-	Donker-bruingrijs	Kalkloos	Fragment geglaazuurd roodbakkend aardewerk	Veraard veen
				170	200	Veen	Zwak kleiig	-	Donker-bruingrijs	kalkloos	-	Veraard veen
				200	400	Veen	Mineraalarm	-	Bruin	Kalkloos	-	Rietveen
2	110590	475190	-0,36									
				0	10	-	-	-	-	-	-	asfalt
				10	70	Zand	Zwak siltig, matig grindig, zwak humeus	Matig grof	Bruingrijs	Kalkrijk	Veel puinresten	Opgebrachte grond, puinlaag, gestuit op puin
3	110572	475199	-0,12									
				0	40	Veen	Zwak kleiig	-	Donkergrijs	Kalkloos	-	Bouwvoor, scherpe ondergrens
				40	70	Klei	Matig zandig, sterk humeus	-	Donkergrijs	Kalkrijk	-	Grijze vlekken, omgewerkte grond
				70	125	Zand	Zwak siltig, matig grindig, sterk humeus	Matig grof	Bruingrijs	Kalkrijk	Veel puinresten	Opgebrachte grond, puinlaag

nummer	x coördinaat (m)	y coördinaat (m)	maaiveldhoogte (m) NAP	bovengrens (cm onder mv)	ondergrens (cm onder mv)	grondsoort	bijmenging	zandmediaan	kleur	kalkgehalte	antropogene bijmengingen	overig
4	110585	475175	-0,25	125	200	Zand	Zwak siltig, matig humeus	Matig fijn	Donkergrijs	Kalkrijk	-	Omgewerkte grond
				0	70	Veen	Zwak kleiig	-	Donkergrijs	Kalkloos	Sintels	Bouwvoor, scherpe ondergrens
				70	100	Klei	Sterk zandig, matig grindig, zwak humeus	-	Grijs	Kalkrijk	-	Donkergrijze vlekken, omgewerkte grond
				100	200	Klei	Matig zandig, zwak humeus	-	Bruingrijs	Kalkrijk	Stenen, hout	Venig, omgewerkte grond
5	110599	475199	-0,29									
				0	25	Klei	Matig zandig, sterk grindig, matig humeus	-	Donkergrijs	Kalkloos	-	Opgebrachte puinlaag, gestuit op puin